

Nationaal Coördinator
Terrorisbestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Decentrale contacten met China

Het onderhouden van decentrale contacten met China biedt Nederland kansen. Nederlandse gemeenten, provincies en regionale ontwikkelingsmaatschappijen leveren door middel van hun decentrale contacten met China een waardevolle bijdrage aan de bilaterale samenwerking. De bestaande vriendschapsbanden en zusterrelaties, maar ook incidentele uitwisselingen met China zorgen onder andere voor meer economische samenwerking, uitwisseling van wetenschappelijke inzichten, culturele verrijking en het vergroten van wederzijds begrip. Daarnaast bieden deze banden de kans om op decentraal niveau gevoelige kwesties bespreekbaar te maken, bijvoorbeeld op het gebied van mensenrechten.

Om deze kansen te kunnen benutten is het belangrijk dat Nederlandse decentrale overheden zich ook bewust zijn van mogelijke risico's. De NCTV heeft daarom een brochure gemaakt voor gemeentes, provincies en ontwikkelingsmaatschappijen. Deze brochure informeert hen over mogelijk risico's die het aangaan van samenwerkingen of het onderhouden van geformaliseerde vriendschapsbanden met China met zich meebrengt. Ook geeft de brochure hen enkele handvatten om met deze risico's om te gaan. Achterin staat een overzicht van alle overheidsinstanties, checklists en overige bronnen waar zij met verdere vragen terecht kunnen. De brochure is nadrukkelijk niet bedoeld als een aanmoediging om contacten met China op te zeggen, maar juist om decentrale overheden te ondersteunen bij het op een verstandige manier vormgeven van deze contacten.

- *Hoofdstuk 1* bespreekt aan de hand van voorbeelden mogelijke risico's die zich voor kunnen doen bij het onderhouden van decentrale relaties met China;
- *Hoofdstuk 2* bevat een lijst met vragen die helpen bij het afwegen van kansen en risico's bij decentrale samenwerkingen met China;
- *Hoofdstuk 3* beschrijft waarom Nederland zo interessant is voor China, en welke Nederlandse kennis en kunde voor de Chinese overheid interessant is;
- *Hoofdstuk 4* beschrijft verschillen in drijfveren en motieven tussen Nederlandse en Chinese ambtenaren. Dit kan helpen in het begrijpen van de relatie met Chinese counterpart;
- *Hoofdstuk 5* beschrijft de verschillende actoren binnen China's decentrale diplomatie;
- *Hoofdstuk 6*, tot slot, bevat een lijst met contacten, checklists en verdiepende bronnen.

Bent u werkzaam bij een gemeente, provincie of ontwikkelingsmaatschappij, werkt u daar met China en zou u de gehele brochure graag ontvangen? Neem dan contact op met frontoffice-ncc@nctv.minjenv.nl. Vermeld 'doorgeleiden aan AAN China-team' in uw email.

Managementsamenvatting

Wat zijn de risico's die gepaard gaan met het onderhouden van decentrale banden met China?

Niet alle contacten met Chinese, decentrale autoriteiten zijn gevoelig of risicovol. Als u samenwerkt of banden heeft met Chinese partijen is het wel belangrijk om u bewust te zijn van enkele belangrijke factoren. Zij worden uitgebreider besproken in *Hoofdstuk 1*.

Chinese internationale decentrale contacten worden ook ingezet voor het behalen van nationale beleidsdoelen. Het management van de internationale, decentrale banden van Chinese provincies en steden vindt plaats in een gelaagd systeem, dat centralistisch en top-down wordt aangestuurd. Alle diplomatieke activiteiten moeten voldoen aan beleidsprioriteiten en strategische kaders die op het allerhoogste niveau van de Chinese Communistische Partij (CCP) worden geformuleerd. De mogelijkheden voor Chinese gemeenten en provincies om zelfstandig (internationaal) beleid te formuleren, zijn beperkt. De CCP bezit een machtsmonopolie binnen alle lagen van de overheid en heeft een sterke invloed binnen het bedrijfsleven en kennisinstellingen. Op alle niveaus zijn partijbelangen richtinggevend. Een gevolg hiervan is dat China's internationale, decentrale contacten stelselmatig worden ingezet voor het behalen van Chinese nationale beleidsdoelen. Denk daarbij aan het verkrijgen van hoogwaardige kennis uit het buitenland en het verkrijgen van steun voor Chinese standpunten. Deze doelen staan soms haaks op Nederlandse belangen. Uw decentrale counterpart is zich bewust van deze nationale doelen. Zijn of haar beoordelingen en eventuele promoties zijn gelinkt aan het bijdragen aan deze doelen.

Nederland bezit hoogwaardige kennis die China graag wil gebruiken om zijn vermogen tot zelfvoorziening te vergroten en de eigen militaire slagkracht te versterken. Het delen van deze kennis met China kan onze concurrentiepositie aantasten. China ziet het vergaren van technologisch hoogwaardige kennis als een voorwaarde voor de eigen nationale veiligheid. Ook biedt het de sleutel waarmee het land kan transformeren van een productie-economie naar een kenniseconomie. China wil technologisch wereldleider worden op een aantal belangrijke technologieën. En op termijn zelfvoorzienend zijn binnen strategische sectoren, zoals de agrarische sector en de halfgeleiderindustrie.

De hiervoor benodigde kennis ontwikkelt China deels zelf, maar probeert deze ook uit het buitenland te halen. Dit gebeurt op legale en illegale manieren – onder andere via decentrale contacten. Een deel van de door China beoogde hoogwaardige kennis bevindt zich binnen Nederland. Deze kennis maakt een belangrijk deel uit van onze internationale kennispositie en ons verdienvermogen. Het delen ervan kan dus schadelijk zijn voor onze concurrentiepositie. De tabel hieronder laat zien om welke sectoren en technologieën het gaat.

Een decentrale band kan door China worden ingezet als lobbykanaal of drukmiddel in bredere politieke discussies. In algemene zin verwacht China van decentrale contacten dat zij China's politieke standpunten respecteren. Ook poogt China buitenlandse bewindslieden voor zich te winnen en zich actief uit te laten spreken voor hun standpunten. Het is mogelijk dat China probeert Nederlandse provincies en gemeenten te betrekken in pogingen om in Nederland wonende aanhangers van groeperingen of ideologieën die worden gezien als vijanden van het regime te beïnvloeden. Denk aan Falung Gong-aanhangers, Tibetanen, Oeigoeren en mensenrechtenactivisten die opkomen voor burgers uit China, Hongkong of Taiwan. Het is ook mogelijk dat China zal dreigen met maatregelen als provincies of gemeenten waarmee een decentrale band bestaat, ruimte geven aan dergelijke groeperingen.

Decentrale banden worden door China soms ingezet als een manier om makkelijk(er) visa te verkrijgen voor Chinese delegaties om Nederland binnen te komen. Deze delegaties verdwijnen vervolgens, na een kort bezoek aan de gemeente of provincie die het bezoek heeft georganiseerd enkele dagen uit beeld. Deze tijd wordt kan worden gebruikt om te pogen op legale of illegale wijze kennis Nederland op te halen.

Hoe kunt u met deze risico's omgaan?

De beslissing om wel of niet bepaalde samenwerkingen met China aan te gaan, blijft altijd een afweging tussen kansen en risico's. Onderstaande vragen en adviezen helpen u en uw organisatie om deze kansen en risico's inzichtelijk te maken.

Wat is uw behoefte, en hoeveel mag dit kosten?

Een samenwerking hoort gelijkwaardig en wederkerig te zijn en zou u (op termijn) iets moeten opleveren. Heeft u duidelijk voor ogen wat u zelf uit de samenwerking met China haalt of wilt halen? Wat bent bereid u in ruil daarvoor te investeren? Bent u bij de Chinese partner in kwestie aan het juiste adres voor het behalen van uw eigen doelen?

Weet u waarom u interessant bent?

Vergelijk de hieronder weergegeven technologische ‘wensenlijst’ van China met de in uw gebied aanwezige kennis. Dit geeft u een goed inzicht in welke samenwerkingen mogelijk gevoelig zijn, en welke zeker niet. Komt het onderwerp van een mogelijke samenwerking voor op de lijst? Win dan nadere info in via het ICP: zij kunnen u in contact brengen met de juiste contactpersoon binnen de overheid om met u mee te denken over het aangaan of voortzetten van een samenwerking. Bekijk kritisch of een samenwerking, bijvoorbeeld door middel van overdracht van hoogwaardige Nederlandse kennis, op termijn afbreuk kan doen aan de strategische kennispositie of het verdienmodel van bedrijven en kennisinstellingen in Nederland. Of en in hoeverre, deze op termijn bij kan dragen aan het ontstaan van strategische afhankelijkheden van China. Bezie welke technologie binnen uw gebied is aangemerkt als dual-use en dus ook militaire toepassingen heeft.

Weet u met wie u contact heeft?

Welke rol bekleedt uw Chinese tegenhanger binnen de Chinese partijstaat? In hoeverre vormt diens aanwezigheid een risico op spionage, ongewenste beïnvloeding of ongewenste kennisoverdracht? Wat voor achtergrond en belang heeft een eventuele tussenpersoon die u helpt bij de relatie? In *Hoofdstuk 5* vindt u een overzicht van de verschillende Chinese actoren met wie u te maken kunt krijgen en hoe zij zich tot elkaar, en de Chinese Communistische Partij, verhouden.

Komt uw Chinese counterpart echt voor u?

Weet u het programma van bezoekende delegaties aan wie u een visum verleent, wie zij zullen spreken en met welk doel?

Bent u goed beschermd tegen spionage?

De AIVD noemt China in zijn jaarverslag 2020 “de grootste dreiging voor de economische veiligheid van Nederland” als het gaat om diefstal van intellectueel eigendom middels digitale spionage. Uw systemen en die van andere Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen, lopen het risico om gehackt te worden, zowel in Nederland of tijdens een bezoek aan China. Link geen hardware (zoals USB's, powerbanks of CD's) die u heeft gekregen van externe partners aan apparaten die u gebruikt voor uw werk. Laat externe partners ook zelf geen hardware aansluiten of zonder supervisie gebruik maken van apparaten die aangesloten zijn op gemeentelijke of provinciale netwerken. Ververs vaak uw wachtwoorden en zorg dat u updates aan uw besturingssystemen of beveiligingssoftware direct doorvoert. Maak geen gebruik van openbare wifi-netwerken.

Naar welke kennis is China specifiek op zoek?

China heeft zijn ambities op het gebied van technologie, economie en nationale veiligheid vastgelegd in diverse meerjarenplannen. Hierin staat naar welke technologische kennis en kunde China specifiek op zoek is. Ze vormen de basis waarop Chinese beleidsmakers hun beleid formuleren en waaraan wordt afgemeten hoe effectief dat beleid is. Met deze technologieën en sectoren in het achterhoofd komt uw Chinese tegenhanger naar Nederland.

Veel van de sectoren en technologiegebieden waarin China zich wil ontwikkelen, komen overeen met wat de Nederlandse overheid heeft aangemerkt als topsectoren: sectoren waar Nederland internationaal in uitblinkt; of als sleuteltechnologieën: technologieën die van belang zijn voor de Nederlandse economie en/of die actuele en toekomstige maatschappelijke uitdagingen kunnen oplossen.

In onderstaande tabel geeft de linker kolom een overzicht van de sectoren waarbinnen China op zoek is naar buitenlandse kennis en kunde om (meer) zelfvoorzienend te worden.¹ De tweede kolom van links geeft globaal aan welke deeltechnologieën of toepassingen daaronder vallen. De rechter twee kolommen geven aan wanneer een sector of deeltechnologie door Nederland wordt gezien als topsector of sleuteltechnologie.

Wanneer u de focus van uw samenwerking met China niet ziet staan in de tabel is de samenwerking waarschijnlijk niet gevoelig. Wanneer het onderwerp wel voorkomt kunt u contact leggen met het ICP. Zij brengen u dan in contact met de juist persoon om met u mee te denken over het al dan niet aangaan of voortzetten van de samenwerking.

Het overzicht in de tabel is niet uitputtend en niet alle genoemde technologieën zijn van dezelfde ordegrrootte; het overzicht is slechts bedoeld als handvat om inzicht te krijgen in de risico's van (technologische) samenwerking met Chinese partijen.

---

1 Dit overzicht is gebaseerd op Made in China 2025 (MiC2025), de afgelopen twee Chinese Vijfjarenplannen en diverse sectorspecifieke ontwikkelingsplannen. MiC2025 is onderdeel van China's langetermijnvisie om de waardeketen van haar industrie te verhogen. Hoewel de meeste doelstellingen in het plan gericht zijn op 2025, wordt er ook al verder vooruit gekeken. In 2025 wil China een 'belangrijke productiekracht' zijn, in 2035 een 'wereldwijde productiekracht' en in 2049 (het honderdjarig bestaan van Volksrepubliek China) een 'toonaangevende productie supermacht'. Deze lijsten zijn een momentopname en kunnen door China worden ge-update.

	Sector of categorie	Deeltechnologieën	Top-sector	Sleutel-technologie
	Agrarische - en voedseltechnologie	<ul style="list-style-type: none"> • Landbouwmachines • Koelketens • Voedselverwerking • Zaadveredeling 	Ja	Nee
	Energietechnologie	<ul style="list-style-type: none"> • Stroomvoorzieningsapparatuur • Door nieuwe energiebronnen aangedreven voertuigen (New Energy Vehicles (NEV), Fuel Cell Vehicles) • Hoogspanningsleidingen en oplaadstations voor NEV's • Waterkracht, zonne-energie en windkracht • Nucleaire technologie • Ultra high-voltage technologie • Waterstof technologie 	Ja	Ja
	Halfgeleider technologie	<ul style="list-style-type: none"> • Tools voor chipontwerp • Apparatuur en materiaal voor chipproductie • Wide-bandgap-halfgeleiders • Geavanceerde geheugentechnologie 	Ja	Ja
	Kunstmatige intelligentie	<ul style="list-style-type: none"> • Machinaal leren • Big data-intelligentie • Mens-machine-hybride intelligentie • Groepsintelligentie • Autonome samenwerking en besluitneming • Slimme steden, infrastructuur en productie 	Ja	Ja
	Kwantumtechnologie	<ul style="list-style-type: none"> • Kwantuminformatie • Kwantumcommunicatie en –computers (QKD-netwerken) • Cryptologie 		
	Levenswetenschappen & gezondheid	<ul style="list-style-type: none"> • Breinwetenschappen en brein-geïnspireerde intelligentie • Genen en biotechnologie • Genenbanken • Klinische wetenschappen en gezondheidszorg • Biofarmaceutische en geavanceerde medische producten • Vaccins • Weermanipulatie 	Ja	Ja

	Sector of categorie	Deeltechnologieën	Top-sector	Sleutel-technologie
	Logistieke oplossingen	<ul style="list-style-type: none"> • Geavanceerd spoorwegmaterieel • Energiebesparende en door nieuwe energie aangedreven voertuigen • Interstedelijk vervoer 	Ja	Nee
	Lucht- en ruimtevaarttechnologie	<ul style="list-style-type: none"> • Vliegtuigmotoren en gasturbines • Ruimteverkenning en in-orbit-onderhoudsystemen voor ruimteschepen • Satelliettechnologie (t.b.v. aardobservatie, meteorologische metingen, communicatie, navigatie) • Lanceringfaciliteiten en –diensten • Voortstuwing 	Nee	Nee
	Nieuwe informatie-technologie	<ul style="list-style-type: none"> • Internet of things (IoT), Industriële IoT, Narrowband IoT • Internet of Vehicles • Cloud computing • Blockchain • Big data • Virtual reality, augmented reality en mixed reality • 5G • Radio-frequency identification 	Ja	Ja
	Maritiem	<ul style="list-style-type: none"> • Apparatuur voor zeevaart • Diepzeeverkenning • Diepzeebases • Verkenning van poolgebieden 	Ja	Nee
	Nieuwe/geavanceerde materialen	<p>Materialen die zeer licht, stevig, druk-, moeheids-, hitte- en/of beschadigingsresistent zijn, o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • (Composieten van) koolstofvezels • Superlegeringen (aluminium; aluminium-lithium; magnesium) • Zeldzame aardmetalen 	Ja	Ja
	Industrial engineering, robotica en autonome systemen	<ul style="list-style-type: none"> • Productie en toepassingen van robotica • Smart manufacturing • Snelheidsbegrenzers, servomechanismen en controlepanelen • Recyclingsoplossingen • Groene productieprocessen • Kalibratietechnologie en andere precisiemeettechniek 	Ja	Ja

Waar kunt u terecht met vragen?

Heeft u behoefte aan advies? Bij het Informatie- en Contactpunt (ICP) van het RVO (informatie-en-contactpunt@rvo.nl) kunt u terecht met vragen rond uw contacten met China. Het ICP kan uw vraag beantwoorden of doorzetten naar de juiste contactpersoon binnen de Rijksoverheid. Achterin deze folder vindt u een uitgebreid overzicht van checklists, loketten en overheidspublicaties die u kunnen ondersteunen bij uw samenwerking met Chinese partners.

Uitgave

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding
en Veiligheid (NCTV)
Postbus 20301, 2500 EH Den Haag
Turfmarkt 147, 2511 DP Den Haag
070 751 5050

Meer informatie

www.nctv.nl
info@nctv.minjenv.nl
[@nctv_nl](https://www.instagram.com/nctv_nl)

Mei 2023